

הקשר בין קיימות, צריכה, אורח חיים וערכיו של דור ה-Y

ולרי ברכיה

מכון ירושלים
לחקר ישראל
Jerusalem Institute
for Israel Studies

معهد القدس
لدراسات إسرائيل

ההתמודדות עם צריכה חומרית

- **האתגר – להישאר במגבלות המערכות האקולוגיות של כדור הארץ**
  - פריצת הגבולות נגרמה ע"י עומסי צריכה
  - עליה מתמדת בצריכה עומדת בבסיס השיטה הכלכלית הקיימת
  - **האתגר - הפרדת קידום כלכלי-חברתי מצריכה חומרית**
- קיימות מעלה שאלות על עצם בסיס המערכת הכלכלית הרווחת ואין להנציח אותה בתיקונים קלים ונוחים**

כשלונם של שיפורים קטנים מדי

- שיפורים מעניקים שביעות רצון
- נשארים רחוק מהיעדים הנחוצים
- כשצעדים קטנים יוצרים סיפוק יש חוסר נכונות לנקוט בצעדים רדיקלים
- חוסר נכונות לשאול שאלות קשות
- העברת אחריות לגורם אחר – את שלנו עשינו

ירוק הכלכלה - מנציח את הקיים counterproductive

כשלונה של מודעות ואספקת מידע

- פער בין מודעות ושינוי התנהגות
- חוסר תועלת באספקת מידע
- חוסר תועלת בהסברה בדבר איומים או משבר ויצירת פחדים ותגובות הפוכות
- קמפיינים אינם אפקטיביים לאורך זמן

הצלחה מוגבלת של קידום הרגלי צריכת מוצרים ידידותיים לסביבה

- הצלחה מוגבלת של כלים כלכליים - (הצרכן הוא רציונלי)
  - באירופה רק 15% מעדיפים לקנות מוצרים ידידותיים לסביבה
- פוטנציאל של הכוונת בחירת הצרכן (nudge) – (הצרכן אינו רציונלי)
  - כגון קביעת ברירת מחדל ירוק יותר

ובכל מקרה - מנציח את המערכת הקיימת ואינו מעלה ספקות לגבי הרגלי הצריכה

התייעלות השימוש במשאבי הסביבה

- EU – Resource Efficient Europe
- חיסכון בצריכת אנרגיה, במים ובחומרי גלם
- הישגים הוקטנו על ידי ה-rebound effect

אבל אינו מעלה ספקות לגבי עצם הצריכה

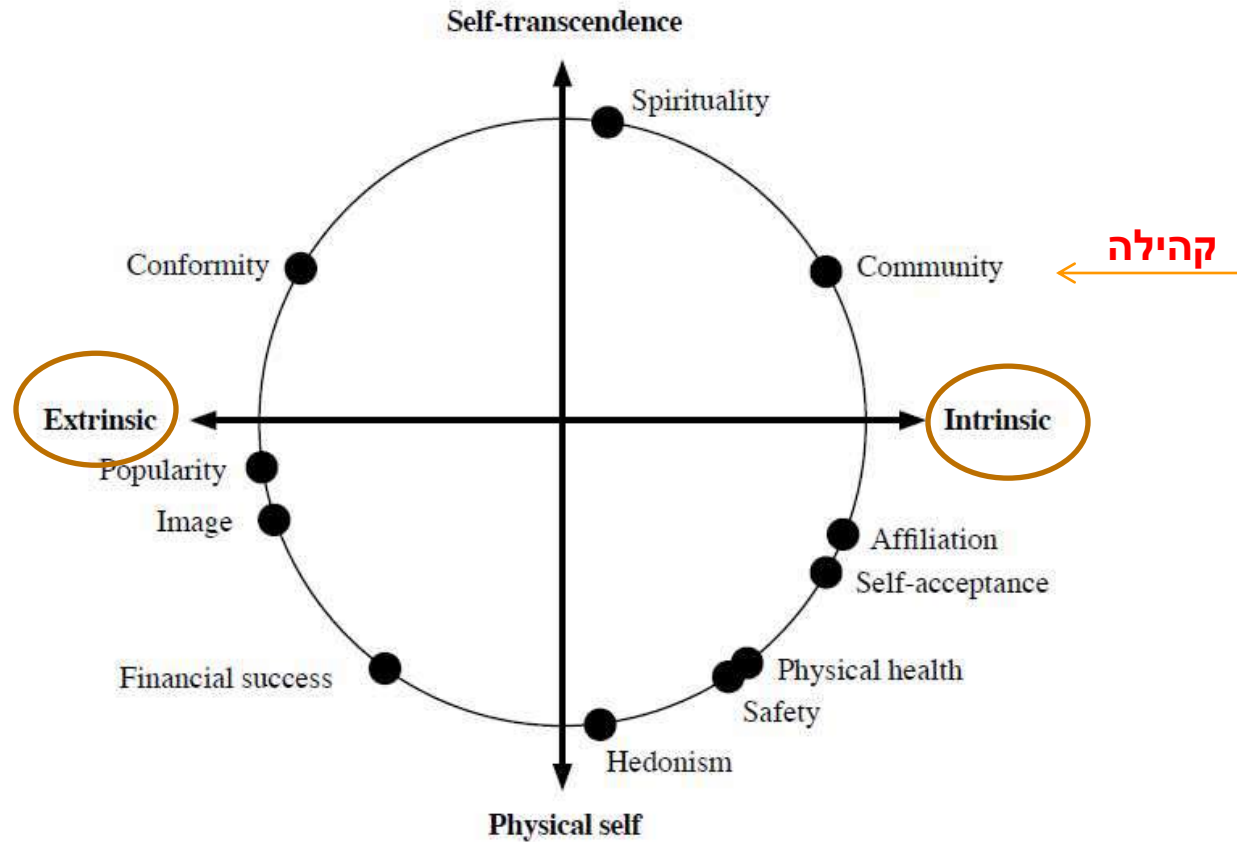

חייבים לשאול למה צורכים את מה שצורכים?

- לצרכנות חומרית תפקיד במסגרת החברה המודרנית
- התפתחה יחד עם, וכחלק, מחופש הביטוי והבחירה
- מבטאת ערכים חיצוניים של השגת פרס (reward)
- נותנת ביטוי מוחשי להצלחה כלכלית וסטטוס חברתי
- מובילה לחברה התלויה בחובות פיננסיים על-מנת לממן את היקפי הרכישה החומרית

איך ניתן להפחית את המניעים להשגת רכוש חומרי?

Figure 1

Circumplex model of values, based upon a study examining how 1,800 students from 15 nations rated the importance of a variety of life goals (Re-printed from: Grouzet et al., 2005 © American Psychological Association)

מי צורך פחות ?

- חלקים מהחברה הנותנים עדיפות לערכים פנימיים
- אנשים אשר לקהילה מקום חשוב בחייהם
- אנשים בעלי יכולת לחוש אמפטיה לזולת
- אנשים המייחסים חשיבות לערכים אוניברסליים, לרבות שימור הסביבה הגלובלית

איך ניתן להעצים את המניעים שאינם מחוברים להשגת רכוש חומרי?

Intrinsic and extrinsic motivations

Types of Motivators

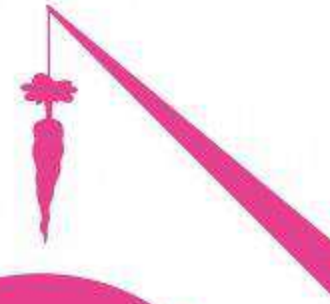
Intrinsic

- autonomy
- learning
- belonging
- mastery
- curiosity
- meaning
- love
- ...

Extrinsic

- badges
- gold stars
- competition
- money
- fear of failure
- points
- fear of punishment
- rewards
- ...

קידום קיימות אינו בידי אנשי סביבה

- אנשי סביבה אינם יכולים להוביל שינוי מהותי במשק
- השינוי בעולם הכלכלי הושג על ידי אנשי כלכלה ועל-ידי הפנמת השינוי במערכות הכלכליות
- אנשי סביבה אינם יכולים להוביל שינוי מהותי בחברה
- השינוי יושג כאשר אנשים יתחברו לחיזוק ערכים של קהילה ואמפטיה

העצמה של *intrinsic values* בחברה יכולה לקדם הפחתת צריכה חומרית

משמעות העידן הדיגיטלי לקיימות

- כמעט לכל אדם מכשיר דיגיטלי נייד
- המכשיר נותן נגישות למידע על כל עצם ועל כל אדם המחובר לאינטרנט - internet of everything
- חיבור לרשת יכול לאפשר תגובה מיידי
- כל דבר המחובר לאינטרנט הוא נגיש בכל זמן ובכל מקום

**בעולם הדיגיטלי, אין צורך באגירת חומרה כי היא זמינה לכולם
כל הזמן**

דור ה-Y דיגיטלי ומחובר כל הזמן בכל מקום

- נגיש למידע על מיקום וזמניות מוצרים ושרותים
- מעוניין בפיתוח חיבוריות חברתית
- מעוניין להיות בזירות פעילות חברתית
- חוזר לגור במרכזי ערים
- סומך על הערכת משתמשים (peers)
- מוכן לשתף אחרים ולהשיג מטרותיו באמצעות שיתופים

לדור ה-Y פוטנציאל גבוה להיות יותר מקיים

כלכלת השיתוף היא Disruptive Innovation

- סכנת אובדן מקומות עבודה מסורתיים
- ביטול עלויות עיסקה (middle men)
- חשיפת משתמשים לסיכונים וחסות לנזקים
- ביטול זכויות עובדים
- יוצרת כלכלה שחורה מבחינת מיסוי
- קשה לפיקוח

*כלכלת שיתוף ביוזמת הקהילה או הרשות המקומית יכולה לקדם **intrinsic values** אבל דורשת רגולציה חדשה והתארגנות שונה מבעבר*

עיר מחוברת/משתפת/מקיימת

- פיזור ועירבוב בין פרטי לציבורי, בין עסקים למגורים
- התייעלות השימוש במרחבים, ציוד ורכוש בכל שעות היממה
- ריבוי עננים ו- open source
- איום לעסקים מסורתיים

כלכלי

- הכללה לצורכי שותפות
- דרכים חדשות לבניית אמון בין אישי
- חיבוריות גבוהה ללא היכרות אישית

חברתי

- הפחתת עומס על משאבי טבע, מרחב ואנרגיה
- סיכון סביבתי מהיעדר בעלות אישית על מקור זיהום או גרימת נזק

סביבתי

הצהרת סיאול- דוגמה לעיר משתפת

- **סימון עמותות ותאגידים שיתופיים** - תו עירוני לשירותים שיתופיים
- **קידום מיזמים שיתופיים**- יוצר "באז" ומחזק את תפיסת הציבור את ה"עיר המשתפת" כפרוייקט חוצה גבולות דמוגרפיים.
- **שיווק סיאול כ"עיר משתפת"**- מיתוג למשיכת תשומת לב בינלאומית, ולמיקום העיר כמרכז לחשיבה חדשנית.
- **סבסוד ההוצאות של 10 מיזמים שיתופיים**- איפשר מרחב נשימה פיננסי.
- **איפשר תנאי "אינקובטור" לכ-20 סטארטאפים שיתופיים**- מרחב משרדי, ייעוץ וסיבסוד.
- **הקמת ועדה לקידום סיאול כעיר משתפת**- שתורכב מנציגים (אקדמיה, משפט, תקשורת, רווחה, תחבורה ועוד). הופך את השיתופיות לחלק מהשיח בעת קבלת ההחלטות בסקטורים אלו.
- **עריכת כנס בינלאומי בנושא "ערים משתפות"**

מחברת, משתפת, מקיימת

